

Iz tega je razvidno, da ni pouka prosto ni na dan sv. Marka in tudi ne prve dni Krizovega tedna. Razvidno je tudi, da kdor opusti te dni pouk, je zanemaril svojo dolžnost. Lahko ima to zanj hude posledice, saj je naš disciplinarni zakon tako nejasen in površen, da spravijo lahko šolski oblastniki, kogar hočejo za vsako malenkost v sitnosti in škodo. Marsikdo lahko pokaže koga, ki se mu ni nič zgodilo, akoravno ni imel omenjene dni pouka, a to ni še nikako zagotovilo, da ne bo drugi kaznovan, zakaj vsem nam je znano, da premaguje načelo Benjaminov.

Ponekod si pomagajo s tem, da dovoli krajni šolski svet te dni prosto. Tudi to ne opraviči učiteljstva, ker krajni šolski svet sme dati prosto zaradi zgoraj navedenega šol. in uč. reda le en dan prosto v letu. To mora biti učiteljstvu znano, odbiti mora vsako tako dovoljenje, ker je nezakonito in drugače pade vsa odgovornost tudi na učiteljstvo. Se na drug način si pomagajo v nekaterih krajih. Pouk začnejo šele ob 9 uri jutraj. Zaradi tega prične procesije ob 5 ali 6 uri jutraj in končajo do 9 ure. Otroci se udeležijo procesije skupno z učiteljstvom in po procesiji je šolski pouk. Tu pa nam sili vprašanje, kakšen napredek mora biti dotični dan v šoli? Otroci in učiteljstvo so utrujeni po tri in še večurnem cerkvenem obredu in potem naj se še tri ure udeležujejo pouka! Pa še nekaj! Znana je neka ministrska naredba, ki določa, da se ne sme zbirati šolske mladine pred 7. uro jutraj. Če šolski oblastniki pokličejo v veljavo to naredbo, bo zopet imelo sitnosti le učiteljstvo. Zato mislimo, da je dosti razvidno, kaj je narediti učiteljstvu, ako hoče ohraniti svoj ugled in še to malo svobode.

Važna rabsodba.

Dunaj, 11. aprila 1913.

Državno sodišče je danes razsodilo o vprašanju, ali so šolski otroci obvezni udeleževati se verskih vaj njihovega veroizpovedanja, in če so starši, ki to zabranjujejo, kaznjivi. Neki trgovec na Moravskem ni pustil svojega šoloobveznega otroka ne k službi božji ne sprejemati sv. zakramentov. Okrajni šolski svet je obsodil očeta na 20 K, odnosno 48 ur zapora; zaradi tega vložen priziv je deželni šolski svet odklonil. Nato se je pritožil oče v svojem in v imenu svoje hčerke na državno sodišče, češ, da so se kršili temeljni državni zakoni z ozirom na svobodo veroizpovedanja in vesti in z ozirom na to, da spada on pod zakonitega sodnika in ne more biti od okraj. šol. sveta obsojen. Državno sodišče je zavrnilo pritožbo z motivacijo, da se ni kršila pravica do svobode veroizpovedanja in vesti, tudi se ni kršila pravica, stati pred postavnim sodnikom.

Pred državnim sodiščem se je 10 t. m. vršila obravnava pod predsedstvom dr. Ungerja o tožbi šol. voditelja Franc Grafa iz St. Ruperta proti štajerskemu deželnemu odboru. Graf je prej služboval v Tregistu, kjer se je nahajala šola v nekdanji krčmi, in se je plesna dvorana rabila za šolsko sobo. L. 1903 se je postavila nova šola, toda učitelj si je obdržal svoje stanovanje v gostilnici. Njegova prošnja naj se mu odkaže stanu primerno stanovanje za šol. voditelja, se je odklonila, zaradi česar je razmerje med njim in šolskimi oblastni postalo napeto. Prišlo je celo do tožbe zaradi razžaljenja časti od okrajnega glavarja proti Grafu in se je proti slednjemu uvedla di-

Tožil je že, da ostri zrak ne de dobro njegovemu grlu, tudi vkraber ni več mogel, dušilo ga je, dokler ga ni v noči 28. marca 1913 udušila pljučnica, katere se je bil kar doma na svojem stanovanju nalezal. Ker je vedno redno živel, so se dopolnile nad njim pesnikove besede;

„Živel mož je dolgo časa,
sneg pobelil mu glavo,
brada bila sivolasa,
se svetila kot srebro.“

Dne 31. marca 1913 smo ga spremili na mestno pokopališče, kjer počiva tudi njegova druga žena. Prvo je bil pokopal že v Vipavi. Učenci obeh šol so ga spremljali, bilo jih je mnogo nad 300. Spremljal ga je g. šol. nadzornik z učiteljstvom na njegovi zadnji poti, pa tudi deputacije iz sosednjega štajerskega okraja so šle za krsto. C. k. uradniki ter mnogo ljudi iz mesta in okolice — vsi so mu izkazali zadnjo čast. Krsto je krasilo mnogo lepih vencev. Mestna občina je podarila krasen venec, baš tako okoliška šola in krajni šolski svet okoliški: najlepši pa je bil oni od učiteljskega društva. Na grobu se je v vznemirjenih besedah slovenskega govora, ki je lepo upošteval učiteljski stan, njegovo delo ter zasluge ranjkega v tem ožju, poslovlil od pokojnika mestni župnik g. Čizek.

Ni ga torej več med živimi, a spomin nanj bo dalje živel.

Bil vesten je vzgojitelj,
pa stanu vzor učitelj!

Blag mu spomin!

disciplinarna preiskava. Plača se mu je suspendirala na alimentacijski znesek 1320 K. Disciplinarna preiskava je donesla Grafu ukor, zaeno pa se mu je zopet nakazala polna plača. Zaradi zaostalih obresti 106 K njegove, četudi prikrajsane plače pa je tožil Graf deželni odbor, ki je bil tudi obsojen plačati tekom 14 dni 106 K zaostalih obresti in 100 kron sodnih stroškov.

Iz naše organizacije.

Skupne zadeve.

Naznanilo.

Pevcem in pevkam, kateri so se zglasili k sodelovanju jubilejnega koncerta povodom 25letnice učiteljske „Zaveze“, so se razposlale note v partiturah že pretečeni teden. Pri koncertu se pojo naslednji pevski zbori:

- A. Moški zbori.
 1. a) Fr. Marolt: „Travniki so že zeleni.“ Narodna pesem.
 - b) J. Žirovnik: „Kaj pa ti pobič.“ Narodna pesem.
 - c) O. Dev: „Dober večar, luba dakle.“ Narodna pesem.
2. E. Adamič: „Dan slovanski.“ B. Mešani zbori.
 3. a) J. Žirovnik: „Prišla bo pomlad zelena.“ Narodna pesem.
 - b) O. Dev: „Gozdič je že zelen.“ Narodna pesem.
 - c) M. Hubad: „Ljub'ca, povej, povej.“ Narodna pesem.
4. F. Juvanc: „Izgubljeni cvet“
5. E. Adamič: „Moravska narodna.“

Skupna pevska vaja za vsepriglaščence je na binkoštni torek, dne 13. maja t. l. v Ljubljani. Dvorana in ura skupne pevske vaje se naznani čimprej. Zdaj je nujna dolžnost vsakega posameznega pevca in pevke, da vse zbere natanko naštudira najprej doma, vsak sam zase. Naloga društvenih predsednikov in pevovodij pa je, da določijo se pred dnevom skupne vaje v vsakem posameznem okraju okrajno pevsko vajo. S temi pevsnimi vajami so lahko v zvezi zborovanja učiteljskih društev. Le na ta način je mogoče, da skupna pevska skušnja ne traja predolgo; zakaj ta ima namen naštudirati določene pevske zbere samo v podrobnostih in finesah.

Priučiti pa se je treba moškemu zboru z isto natančnostjo tudi drugim narodnim pesmam, ki se nahajajo v doposlanih partiturah.

Narodne pesmi so se privzele v koncertni vzpored zato, da se o njih seznanijo slovanski gostje, ki pridejo v jubilejnih dneh k nam.

F. Juvanc mešan zbor „Izgubljeni cvet“ se pomotoma ni litografiral, kar se zgodi in naknadno razpošlje v najkrajšem času.

Po sedanjih zgledih so moški v mešanem zboru v dvetretinski večini. Kdor ve v svojem okraju (to velja predvsem za Kranjsko) za dobro pevko, ki se še ni priglasila, naj jo pregovori, da se še pravočasno zgleda h koncertnemu sodelovanju. Le veselo na delo!

Odbor učiteljskega društva za kranjski šolski okraj vabi tem potom vse pevce, ki so se zglasili k sodelovanju jubilejnega koncerta, na okrajno pevsko vajo, ki je v nedeljo, dne 4. maja, točno ob 4. uri popoldne v Kranju.

Te pevske vaje naj se udeležijo tudi vsi priglašenci iz radovljanskega okraja! Naj nikogar ne manjka. Kdor se hoče še priglasiti, naj to nemudoma stori, da se mu še pravočasno pošljejo note.

Štajersko.

Učiteljsko društvo za ptujski okraj je zborovalo dne 3. aprila v Ptuj.

Predsednik z radostnim srcem pozdravi lepo število zborovalcev, med njimi novo pristopivšega člana tovariša Frana Karbaša, učitelja na Hajdinu, sosebno pa g. predavatelja dr. L. Pivka, ki je radevolje prevzel častu primerno predavanje „Šolstvo na Bolgarskem“.

Burna debata se je vnela pri okrožnici Zveze, tiče se resolucij kmetijskih občin v zadevi regulacij učiteljskih plač. — Padla je marsikatera trpka na račun naroda, njegovih demagogov, na račun vlade, kateri vsi skupaj nimajo toliko, da bi svoje učiteljske poštene plačali. Brez resolucij kmetijskih občin se zvišajo plače po oblasti in vladi s pritiskom na davkoplačevalce žandarmiji, častnikom, duhovnikom, deželnim in državnim uradnikom — učiteljstvo nobenemu stanu ne zavida boljšega gmojnega položaja, pač pa zahteva zase, kar mu gre — a za boljše gmojno stanje učiteljstva se že potezajo celo kmetijske občine, in vendar se nič ne zgodi. Učiteljstvo torej nima prijateljev pri demagogih ljudstva, pri vladi in oblasti. Navezano je samo nase, ter je prepirano, da le z radikalnimi sredstvi doseže radikalno regulacijo, in častneje je poslužiti se radikalnih sredstev, nego prosjati. Koraki Zveze, Zaveze, Lehrerbunda in Verbanda so učiteljskemu društvu prepočasni.

Gosp. dr. L. Pivko je temeljito predaval o „Šolstvu na Bolgarskem“ ter žel za svoje krasno predavanje vsestransko pohvalo. Predsednik se mu presrečno zahvali z nado, da še večkrat počasti učiteljsko društvo. — **Pomladanski izlet** se priredi 5. junija na Ptujsko goro in k vinogradom štaj. hranilnice v Lipnem.

Soglasno se sklene najiskreneje čestitati profesorju g. L. Lavtarju povodom imenovanja šol. svetnikom.

Tovarišice in tovariši! Na veselo snidenje dne 5. junija na Ptujski gori in v Lipnem!

Gornjegrajsko učit. društvo zboruje dne 1. majnika t. l. točno ob 10. uri v šoli v Gornjem gradu po sledečem vzporedi: 1. Nagovor predsednika; 2. zapisnik; 3. dopisi in pogovor o njih; 4. predavanje tov. Joška Bizjaka: Utrinki iz učnih predmetov lanskega učiteljskega tečaja na dež. kmet. šoli v St. Juriju ob j. ž.; 5. slučajnosti. Ker bo predavanje jako zanimivo in poučljivo in ker bomo razpravljali o mnogih važnih zadevah, tiče se našega stanu v ožjem in širšem smislu, je upanje, da se udeležijo tega zborovanja vsi zavedneži. Glede kosila se je vsaj par dni poprej javiti pri učiteljstvu v Gornjem gradu. Tedaj na gotovo in zadovoljno snidenje! Tovariški pozdrav vsem od Ivana Kelca, t. č. predsednika.

Savinjsko učit. društvo je zborovalo 3. aprila pri „Pihlirtu“. — Med dopisi je prišlo tudi vprašanje Zaveze, koliko je naročnikov Zavezinih listov. Izkazalo se je, da imajo „Popotnika“ 4 šole in 4 učit. osebe; „Učit. Tovariša“ 14 šol in 4 učit. osebe; „Zvonček“ 9 šol (St. Jur ima 3 izvide).

Po prečitaniu dopisov je predaval tovariš Pečar: „Bridek je naš stan in ne napravljamo si ga še bridkejšega!“

V tem svojem referatu nam je podal mnogo zanimivih spominov iz svojega večletnega službovanja. Na podlagi teh svojih izkušenj je razpravjal o medsebojnem odnosu učiteljstva med seboj in učiteljstva do nadučitelja. Prišel je do zaključka, da šola edino potem uspešno deluje, če je med učitelji sloga, če je nadučitelj svojim tovarišem bolj prijatelj kakor predstojnik. Zahrbtost in denuncianstvo naj izginje iz naših vrst; bodimo si pa odkritosrčni prijatelji! Značilno se glasi nemški pregovor, ki pravi: „Der grösste Schuft im ganzen Land, das ist und bleibt der Denunziant.“

Učiteljsko društvo za celjski okraj zboruje dne 1. majnika t. l. ob 11. uri v okoliški šoli v Celju. Dnevni red: 1. Zapisnik. 2. Zadnjič izostaloročilo računskih pregledovalcev. 3. Dopisi, tekoče društvene zadeve (važno!), vprašalna skrinjica. 4. Razgovor o vprašanjih za letošnjo uradno konferenco: a) Kaj in kako naj se v ljudski šoli riše s šestilom in ravnilom? b) Kako je navajati šolsko mladino, da bo tudi pozneje v življenju rada in s pridom čitala? (Prosim, razmišljajte o teh vprašanjih!) 5. Slučajnosti. Pridite vsi, ki Vam je mar stanovsko društvo! Franc Brinar, t. č. predsednik.

Učiteljsko društvo za ormoški okraj je zborovalo dne 3. aprila t. l. v ormoški okoliški šoli v navzočnosti 24 članov in dveh gostov. Predsednik tov. Rajšp je v pozdravnih besedah vzbujal v nas zaupanje, da bodo tudi za učiteljski stan nastopili pomladni dnevi. To upanje imamo in se ga oklepamo z vsem srcem. Omenil je nadalje izstop tov. Karbaša iz našega društva, ker je bil prestavljen v ptujski okraj. Zapisnik občnega zbora in odboreve seje se je vzel na znanje. — Zanimiv je bil referat tov. Rajšpa o dopisu Štajerske učiteljske zveze o novo izdelanem osnutku učiteljskih plač. Upamo, da bo deželni zbor postal skoraj delazmožen in da bo te naše opravičene zahteve upošteval. Živahna debata se je razvila tudi o nekem dopisu zavarovalnice „Erste öster. Unfallversicherungsgesellschaft in Wien“. Končno se je sklenilo, da naj spravi ta zadevo delegata pri zborovanju Zveze slov. štaj. učiteljev v razgovor. — Gdč. Micika Velnarjeva nas je s svojim temeljitim govorom seznanila z vzgojnimi idejami Ellen Keyne knjige „Stoletje otroka“. Posebno moški so pazljivo poslušali izvajanja in se tako seznanili vsaj nekoliko z idejami te velike žene, ki je pa ne smemo primerjati s sedanjimi angleškimi sufragetkami. Končno se je izrazila želja, naj predavateljica objavi ta svoj govor v „Popotniku“; zaradi tega opuščam nadaljnjo poročilo o vsebini govora. — Delegati za binkoštno zborovanje Zveze slov. štaj. učiteljev ostanejo isti kakor lani. — Meseca junija pa hočemo izleteti v Središče in bomo zopet enkrat tamkaj zborovali. Po zborovanju so nam naše pevke in pevci zapeli nekaj prav lepih pesmi in so nam urice kaj hitro minile. — Kakor sem že uvodoma omenil, se je zborovanja udeležilo 24 članov in dva gosta. A naše društvo šteje čez 30 članov in bi nas veselilo, da nas enkrat tudi ostali pogledajo, saj jim vsaj tako upamo, naša družba ni preslaba. Kaj pa tisti, ki še sploh niso člani društva? — 4. junija se vidimo v Središču, mogoče vendar enkrat vsi skupaj. Na zdar!

Argus.

Goriško.

Goriško učiteljsko društvo je zborovalo dne 3. aprila t. l. v dvorani pri „Zlatem jellenu“. Predsednik tov. Križman otvoril zborovanje s presrečnim pozdravom na zbrano učiteljstvo. Nato sporoči, da je bila svoj čas učiteljska deputacija v Trstu na c. kr. namestništvu glede definitivnega nameščenja nekaterih učiteljev goriškega okraja ter je pričakovati, da reši deželni šolski svet zadevo ugodno. Ravno tako je zagotovil deputaciji gospod namestnik, da bo gotovo predložen zakon glede štetja stanarine v penzijo v Najvišjo sankcijo. Predsednik sporoči tudi, da je ministristvo ugodno rešilo zadevo tov. Petra Medveška glede županovanja. Dalje naznani, da so se našle pri ces. kr. okrajnem šolskem svetu v Gorici nekatere pomankljivosti. Poročila po raznih časopisih do sedaj niso še točna. Primanjkljaj je gotov, toda dognano ni še, koliko. Zastopnika učiteljstva imata pri tem čiste roke, ker nista bila nikoli pregledovalca računov.

Tovariš Klavora vpraša: „Kaj storiti z učencem, ki dovrši med šolskim letom 14. leto svoje študijske?“

Predsednik tov. Križman odgovori: „Zakon določuje obiskovanje šole do dovršenega 14. leta. Na željo staršev mora pa voditelj izšolati takega otroka, vročivši mu odpustnico.“

Določa se 40 K podpore učiteljskim v Gorici iz društvene blagajnice, da se morejo lažje udeležiti sestankov učiteljskih, ki bo v letošnjih počitnicah v Ljubljani.

Predsednik toplo priporoča učiteljstvu, naj se naroči na učiteljske liste.

Zaveza slavi letos 25letnico svojega obstanka, ob isti priliki se priredi velik koncert v Ljubljani. Predsednik vabi vse pevce in pevke k sodelovanju in naj se čim prej priklase pri društvenem pevovodji, da dobe potrebne glaske.

Poziva tudi nekatere mlade učitelje, ki radi zabavljajo po krčmah čez društvo in učiteljska zastopnika. To ni kolegialno. Če ima kateri tako željo, naj jo pove pri zborovanju, da se mu pojasni; grdo je zabavljati okolo, če ni dotični navzoč. Svojo kritiko naj izrazi tam, kjer ima prizadeti priliko zagovarjati se.

Slednjič sporoči predsednik učiteljstvu, če želi kateri tovariš ali tovarišica kakega pojasniti, naj se obrne na predsedništvo društva in dobi tozadevni odgovor. Čitanje zadnjega zapisnika se opusti.

Tajnik tov. Rojic poda letno poročilo, iz katerega posnemamo, da šteje društvo 2 častna in 130 rednih članov.

Tekom leta je bilo 6 zborovanj in 4 predavanja, in sicer:

I. „Žensko vprašanje,“ predaval tov. A. Vodopivec.

II. „Učiteljsko gospodarsko vprašanje,“ predaval tov. Fr. Mermolja.

III. „O nekaterih vprašanjih moderne vzgoje,“ predaval g. ravnatelj V. Bežek.

IV. „Geološki izprehodi po Goriškem,“ predaval g. profesor J. Seidl.

Razen s predavanji se je društvo pri vseh zborovanjih in odborovih sejah resno pečalo z razmotirvanji raznih aktualnih društvenih in stanovskih zadev.

Poročilo blagajnika tov. P. Plesničarja kaže 873 K 75 vin. dohodkov, 546 K 47 v. stroškov, torej 327 K 28 vin. preostanka. Ta bi bil večji, ako bi vsi člani storili svojo dolžnost in poravnali društvenino.

Pregledovalcem računa sta bila izvoljena tovariša E. Praprotnik in R. Orel.

Končno je bil voljen zopet z vzklikom enoglasno stari odbor.

Književnost in umetnost.

Božena Nemcová, Češke pravljice. Zaradi ocene v Pedagoškem zborniku 1912 str. 30, v kateri pripoča Josip Brinar to knjigo šolam, dohajajo vprašanja, ali se dobi ob večjih naročilih po znižani ceni. „Mariborski Sokol“ javlja kot založnik šolskim vodstvom, ki hočejo naročiti večje število izvodov teh pravljic bodisi za skupno čitanje v šoli ali za šolsko knjižnico, da jim daje v ta namen 30 odst. popusta, t. j. broširan izvod po 70 vin., vezan po K 1.— Mariborski Sokol.

Srednješolski vestnik.

**** Učni jezik na srednjih šolah, ki so namenjene za Slovence.** O tem za našo mladino prevažnem vprašanju se je pred sedmimi leti resno posvetovalo 20 profesorjev, ki so se na iniciativo deželnega šolskega nadzornika Hubada zbrali dne 12. februarja 1906 pod predsedstvom ravnatelja Wiesthalerja v konferenčni sobi c. kr. I. državne gimnazije. Po živahni debati se je jezikovno vprašanje na naših srednjih šolah principialno enoglasno rešilo v tem smislu, da bodi učni jezik za vse predmete razen nemščine v vseh razredih slovenski. Isto stališče je (glede učnega jezika na naših srednjih šolah) zavzelo „Društvo slovenskih profesorjev“ na svoji glavni skupščini dne